

**Nowe stanowiska i uwagi o fenologii *Drepanepteryx algida*
(ERICHSON in MIDDENDORFF, 1851) (Neuroptera: Hemerobiidae)
w Polsce**

ROLAND DOBOSZ*, JAN KRZYSZTOF KOWALCZYK**

*Dział Przyrody, Muzeum Górnośląskie, Pl. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom,
e-mail: dobosz@muzeum.bytom.pl

** ul. Jana Matejki 13 m 45, 81-407 Gdynia

ABSTRACT. New records and remarks on phenology of *Drepanepteryx algida* (ERICHSON in MIDDENDORFF, 1851) (Neuroptera: Hemerobiidae) in Poland.

The first records of *Drepanepteryx algida* (ERICHSON) from Lower Silesia and from Baltic Coast and new localities from Upper Silesia are given. The record from "Kępa Radłowiecka" reserve is the northernmost in central Europe. All specimens of *D. algida* were caught in Poland during the period from 11 October to 11 April.

KEY WORDS: Neuroptera, Hemerobiidae, *Drepanepteryx algida*, new records, Poland, faunistics, fenology.

Drepanepteryx algida (ERICHSON) był do niedawna bardzo rzadko łowiony na terenie Polski. W ostatnich latach pojawiło się kilka nowych doniesień potwierdzających występowanie tego gatunku w naszym kraju (BLAIK 2009; CZECHOWSKA 2002; DOBOSZ 1994, 1998; DOBOSZ & MACIĄG 1996). BLAIK (2009) podsumował wszelkie dotychczasowe dane faunistyczne odnośnie tego gatunku w Polsce na tle areału jego występowania. Dotychczasowe stwierdzenia *D. algida* koncentrowały się w południowej części naszego kraju. Nowe dane z okolic Rudy Milickiej, a zwłaszcza te z okolic Gdyni przesuwają znacznie na północ granicę zasięgu tego gatunku nie tylko w Polsce ale w Europie centralnej. Dotychczas najdalej na północ wysunięte było stanowisko z rejonu Berlina (SAURE 2005).

Nowe stanowiska (przynależność do regionu faunistycznego podano wg Katalogu Fauny Polski, BAZYLUK & LIANA 2000):

Pobrzeże Bałtyku: Rezerwat „Kępa Redłowska” [UTM CF44], 23.10.2009, 1♂, u podstawy klifu, leg. J. K. Kowalczyk (nowy dla regionu).

Śląsk Dolny: Ruda Milicka [XT61], 30.10.1999, 1♂, w dziupli, leg. M. Wanat (nowy dla regionu).

Śląsk Górny: nad rzeką Jamna, okolice Mikołowa [CA55], 19.03.2010, 1♂, na pniu modrzewia (*Larix* sp.), leg. K. Klois.

Okaz z Pobrzeża Bałtyku zebrany został u podstawy klifu gdyńskiego, w rejonie rezerwatu. Rezerwat „Kępa Redłowska” został utworzony w 1938 roku (powierzchnia 120 ha) i w całości leży w granicach miasta Gdynia. Wśród zbiorowisk leśnych dominują żyzne buczyny niżowe *Melico-Fagetum*, kwaśne buczyny niżowe *Lusulo pilosae-Fagetum* oraz acydofilny las bukowo-dębowy *Fago-Quercetum petraeae* (BULIŃSKI & PRZEWOŹNIAK 1996). Modrzew europejski (*Larix decidua* MILLER), gatunek drzewa, który preferowany jest przez *D. algida*, należy do częstych w rezerwacie.

W przeszłości był tu licznie sadzony. Do dzisiaj, zwłaszcza w południowej części Kępy Redłowskiej, zachowały się dorodne okazy i samosiewy tego igłaka.

Również stanowisko w okolicach Mikołowa, gdzie rośnie liczna grupa modrzewi, potwierdza preferencję tego gatunku życiorka.

Najprawdopodobniej, sądząc po ostatnich informacjach o tym gatunku, nie jest on tak rzadkim jak dotychczas sądzono. Jednym z powodów nielicznych stwierdzeń tego gatunku może być fenologia jego pojawu. Postać imaginalna występuje, jak wynika z danych zebranych w monografii europejskich owadów siatkoskrzydłych (ASPÖCK et al. 1980), od I-V i VIII-XII. Gatunek ten ma jedną generację rocznie, a imago zimuje w spēkaniach kory, dziuplach i innych tego typu naturalnych kryjówkach. Od późnej wiosny do końca lata występują w przyrodzie jedynie larwy, które znacznie trudniej odłowić i rozpoznać niż postacie dojrzałe.

Spośród wszystkich znanych z Polski 18 okazów tego gatunku większość (15) była odłowiona jesienią w okresie od 11 IX do 30 X, a jedynie trzy okazy odłowione zostały wiosną pomiędzy 19 III, a 11 IV. Gatunek ten z racji powiązania z modrzewiem oraz wykazywania dodatniej reakcji na pułapki świetlne może być stosunkowo łatwo zlokalizowany. Jak się okazuje wszelkie zadrzewienia z dużą domieszką starych modrzewi (również poza naturalną granicą zasięgu tego gatunku drzewa) mogą być potencjalnie zasiedlone przez ten interesujący i rzadko łowiony gatunek życiorka. Szczególnie przydatne mogą być w tym konkretnym przypadku odłowy z użyciem pułapek świetlnych i ekranów entomologicznych (BLAIK 2009).

PIŚMIENNICTWO

- ASPÖCK H., ASPÖCK U., HÖLZEL H. 1980. Die Neuropteren Europas. Bd. I-II. Goecke & Evers, Krefeld: 495, 355 pp.
- BAZYLUK W., LIANA A. 2000. Prostoskrzydłe – Orthoptera. *Kat. Fauny Polski* 17(2):156 pp.
- BLAIK T. 2009. New record and distribution of *Drepanopteryx algida* (ERICHSON IN MIDDENDORFF, 1851) (Neuroptera: Hemerobiidae) in Poland. *Nature J., Opole* 42: 129–132.
- BULIŃSKI M., PRZEWOŹNIAK M. 1996. Monografia rezerwatu przyrody „Kępa Redłowska”. [In:] PRZEWOŹNIAK M. (Ed.) Materiały do monografii przyrodniczej Regionu Gdańskiego. T. 1. Wydawnictwo Gdańskie, Gdańsk: 5–76.
- CZECHOWSKA W. 2002. Raphidioptera and Neuroptera (Neuropterida) of the canopy in montane, upland and lowland fir forests of *Abies alba* MILL. in Poland. *Fragm. faun.* 45: 31–56.
- DOBOSZ R. 1994. Pierwsze udokumentowane stanowisko *Drepanopteryx algida* ERICHSON. (Neuroptera: Hemerobiidae) z Polski. *Acta ent. siles.* 2(1): 22.
- DOBOSZ R. 1998. *Wesmaelius malladai* (NAVAS, 1925) a species of Hemerobiidae new to the fauna of Poland, and the updated list of Neuroptera of the Karkonosze National Park. *Ann. up. siles. Mus. (Ent.)* 8–9: 193–198.
- DOBOSZ R., MACIĄG T. 1996. Pierwsze stanowiska *Micromus lanosus* ZELENY, 1962 i *Drepanopteryx algida* ERICHSON, 1851 na Górnym Śląsku (Neuropteroidea: Hemerobiidae). *Acta ent. siles.* 4(1–2): 28.
- SAURE C. 2005. Rote Liste und Gesamtartenliste der Kamelhalsfliegen, Schlammfliegen und Netzflügler (Raphidioptera, Megaloptera, Neuroptera) von Berlin. [In:] Der Landesbeauftragte für Naturschutz und Landschaftspflege/Senatsverwaltung für Stadtentwicklung (Ed.): Rote Listen der gefährdeten Pflanzen und Tiere von Berlin. CD-ROM [PDF format]: 1–15.